

На основу члана 54. став 3. Закона о безбедности и здрављу на раду
([«Службени гласник РС»](#), број 101/05),
министар рада, запошљавања и социјалне политике доноси

**ПРАВИЛНИК
О ПРОГРАМУ, НАЧИНУ И ВИСИНИ ТРОШКОВА ПОЛАГАЊА СТРУЧНОГ
ИСПИТА ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА БЕЗБЕДНОСТИ
И ЗДРАВЉА НА РАДУ И ПОСЛОВА ОДГОВОРНОГ ЛИЦА**

Основне одредбе

Члан 1.

Овим правилником прописује се програм, начин и висина трошкова полагања стручног испита за обављање послова безбедности и здравља на раду и послова одговорног лица (у даљем тексту: стручни испит).

Стручни испит полажу лица која се оспособљавају за практично обављање послова безбедности и здравља на раду (у даљем тексту: стручно лице), као и лица која се оспособљавају за практично обављање послова прегледа и испитивања опреме за рад и послова испитивања услова радне околине (у даљем тексту: одговорно лице).

Члан 2.

Стручни испит полаже се у министарству надлежном за послове рада (у даљем тексту: министарство).

Члан 3.

Стручни испит састоји се од општег и посебног дела , а полаже се усмено и писмено.

Члан 4.

Трошкове полагања стручног испита сноси послодавац, односно стручно или одговорно лице које се пријави за полагање стручног испита.

Програм стручног испита

Члан 5.

Стручни испит полаже се по Програму за полагање стручног испита - о практичној оспособљености лица за обављање послова безбедности и здравља на раду и послова прегледа и испитивања опреме за рад и испитивања услова радне околине (у даљем тексту: Програм).

Програм се састоји од општег и посебног дела.

Програм је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 6.

Општи део Програма садржи познавање:

1) међународних правних извора у области безбедности и здравља на раду и система безбедности и здравља на раду у Републици Србији;

2) права, обавеза и одговорности послодавца и запослених према прописима у области рада, здравствене заштите и социјалног осигурања (радни односи, здравствена заштита, здравствено осигурање и пензијско и инвалидско осигурање).

Општи део Програма обезбеђује да се стручно, односно одговорно лице оспособи за познавање и практичну примену прописа којима су утврђена права, обавезе и одговорности послодавца и запослених у области безбедности и здравља на раду.

Члан 7.

Посебни део Програма садржи познавање:

1) начина и поступка процене ризика на радном месту и у радној околини;

2) општих и посебних мера безбедности и здравља на раду;

3) методолошких поступака прегледа и испитивања опреме за рад, односно опреме која подлеже превентивним и периодичним прегледима и испитивањима у складу са прописима у области безбедности и здравља на раду;

4) методолошких поступака испитивања услова радне околине, односно хемијских, биолошких и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености.

Посебни део Програма обезбеђује да се стручно, односно одговорно лице, сагласно пословима које обавља и лиценци која му се издаје, оспособи за примену специфичних мера и поступака у области безбедности и здравља на раду који се могу применити или који се обавезно примењују код послодавца код кога обавља послове.

Начин полагања стручног испита

Члан 8.

Стручни испит полаже се пред Комисијом за полагање стручног испита за обављање послова безбедности и здравља на раду и послова одговорног лица (у даљем тексту: Комисија), коју решењем образује министар надлежан за послове рада (у даљем тексту: министар).

Члан 9.

Комисија има председника и четири члана.

Председник и чланови Комисије имају заменике.

Председник и чланови Комисије јесу испитивачи за одређене области.

За поједине области, у случају потребе, могу се именовати испитивачи из реда истакнутих стручњака за поједине области из посебног дела Програма, који улазе у састав Комисије.

Решењем о образовању Комисије, утврђује се њен састав и одређују председник, заменик председника, чланови, њихови заменици и испитивачи за поједине области, као и секретар који обавља административне послове.

Изузетно, у случају потребе да се обезбеди благовремено полагање стручног испита за сва пријављена лица, на предлог директора Управе за безбедност и здравље на раду, може се образовати више комисија.

Члан 10.

Комисијом руководи председник Комисије, а за време његовог одсуства или спречености заменик председника Комисије.

Испитивачи морају имати високу школску спрему.

Члан 11.

Пријава за полагање стручног испита (у даљем тексту: пријава) подноси се министарству – Управи за безбедност и здравље на раду на одговарајућем обрасцу - обрасци 1а, 1б и 1в који су одштампани уз овај правилник и који чине његов саставни део.

Пријаву подноси послодавац у року од годину дана од дана одређивања лица за обављање послова стручног лица, а може је поднети и лице које жели да се оспособи за обављање послова стручног лица.

Послодавац подноси пријаву за одговорно лице када је то лице запослено код послодавца, а може је поднети и лице које жели да се оспособи за обављање послова одговорног лица.

Лице које је пријављено за полагање стручног испита јесте кандидат за полагање стручног испита (у даљем тексту: кандидат).

Уз пријаву се прилаже:

- 1) диплома о степену и врсти образовања (оверен препис или копија дипломе);
- 2) фотокопија личне карте кандидата;
- 3) доказ о уплати трошкова полагања стручног испита.

Кандидат, у једном испитном року, може да се пријави за полагање стручног испита за стручно лице или за одговорно лице, односно за једну врсту стручне оспособљености одговорног лица.

Кандидат који је положио стручни испит за једну врсту стручне оспособљености може да поднесе пријаву за полагање стручног испита за другу врсту стручне оспособљености. Тај кандидат полаже стручни испит само у делу Програма који се разликује од дела Програма по коме је положио стручни испит.

Члан 12.

Комисија утврђује рок у коме кандидат приступа полагању стручног испита, који не може бити дужи од три месеца од дана пријема пријаве.

Члан 13.

О датуму, времену и месту полагања стручног испита Комисија је дужна да подносиоцу пријаве достави писмено обавештење, најкасније 30 дана пре дана одређеног за полагање стручног испита.

Члан 14.

Ако кандидат не приступи полагању стручног испита или ако пре полагања стручног испита изјави да одустаје од полагања стручног испита, сматраће се да није ни полагао испит.

Комисија, на писмени захтев кандидата, уз који поднесе одговарајуће доказе, може одложити полагање стручног испита ако је кандидат из оправданих разлога (због болести или из других оправданих разлога) спречен да полаже стручни испит.

Члан 15.

Пре почетка полагања стручног испита, утврђује се идентитет кандидата увидом у личну карту или другу личну исправу и кандидати се упознају са правилима којих се морају придржавати током стручног испита.

Члан 16.

Стручни испит почиње полагањем општег дела испита.

Члан 17.

Ако у току трајања испита кандидат неоправдано одустане од започетог полагања стручног испита, сматраће се да испит није положио.

Комисија може одложити започето полагање стручног испита ако је кандидат због болести или из других оправданих разлога спречен да настави полагање стручног испита.

Члан 18.

Успех на општем делу стручног испита оцењују испитивачи који су одређени за тај део испита.

Оцењивање се врши оценом «положио» или «није положио».

Члан 19.

Кандидат који није положио општи део стручног испита не може приступити полагању посебног дела стручног испита.

Члан 20.

Након положеног општег дела стручног испита кандидат приступа полагању посебног дела стручног испита.

Посебни део стручног испита полаже се писмено и усмено.

Члан 21.

Посебни део стручног испита почиње полагањем писменог дела испита.

Писмени део посебног дела стручног испита траје два часа.

Кандидат који је пријављен за полагање стручног испита за стручно лице (за обављање послова безбедности и здравља на раду у смислу члана 40. Закона о безбедности и здрављу на раду) полаже писмени део стручног испита који обухвата израду писменог рада, у којем обрађује задату тему из члана 7. став 1. тач. 1) и 2) овог правилника.

Кандидат који је пријављен за полагање стручног испита за одговорно лице које обавља послове прегледа и испитивања опреме за рад полаже писмени део стручног испита који обухвата израду писменог рада, у којем кандидат обрађује задату тему из члана 7. став 1. тачка 3) овог правилника.

Кандидат који је пријављен за полагање стручног испита за одговорно лице које обавља послове испитивања услова радне околине полаже писмени део стручног испита који обухвата израду писменог рада, у којем кандидат обрађује задату тему из члана 7. став 1. тачка 4) овог правилника.

Тему за израду писменог рада у оквиру посебног дела стручног испита одређује испитивач.

Члан 22.

Успех на писменом делу посебног дела стручног испита оцењује испитивач који је одређен за тај део испита.

Оцењивање се врши оценом «положио» или «није положио».

Члан 23.

Кандидат који није положио писмени део посебног дела стручног испита не може приступити усменом полагању посебног дела стручног испита.

Члан 24.

Након положеног писменог дела стручног испита кандидат приступа усменом полагању посебног дела стручног испита.

Кандидат полаже усмени део посебног дела стручног испита, који обухвата одбрану писменог рада, односно проверу знања из области из које је радио писмени рад, као и из области послова стручног или одговорног лица за које се оснапобљава.

Члан 25.

Успех на усменом делу посебног дела стручног испита оцењују испитивачи који су одређени за тај део испита.

Оцењивање се врши оценом «положио» или «није положио».

Члан 26.

Кандидат који је положио општи део стручног испита, а није положио посебни део стручног испита, поново полаже само посебни део стручног испита.

Кандидат који није положио посебни део стручног испита може поново полагати тај део испита по истеку 30 дана од дана полагања испита.

Кандидат који није положио стручни испит може поново полагати испит по истеку три месеца од дана полагања испита.

Члан 27.

О току стручног испита води се записник, који потписују председник Комисије, испитивачи и секретар Комисије.

Обрасци записника из става 1. овог члана - обрасци 2а, 2б и 2в одштампани су уз овај правилник и чине његов саставни део.

Члан 28.

Кандидату који је положио стручни испит издаје се:

1) Уверење о положеном стручном испиту о практичној оспособљености за обављање послова безбедности и здравља на раду (Образац 3);

2) Уверење о положеном стручном испиту о практичној оспособљености одговорног лица, за обављање послова прегледа и испитивања опреме за рад (Образац 4).

3) Уверење о положеном стручном испиту о практичној оспособљености одговорног лица, за обављање послова испитивања услова радне околине, односно хемијских, биолошких и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености (Образац 5);

Обрасци уверења из става 1. овог члана одштампани су уз овај правилник и чине његов саставни део.

Трошкови полагања стручног испита

Члан 29.

Висина трошкова полагања стручног испита износи, и то:

1) за стручни испит о практичној оспособљености за обављање послова безбедности и здравља на раду - 12.000,00 динара;

2) за стручни испит о практичној оспособљености одговорног лица, за обављање послова прегледа и испитивања опреме за рад и за стручни испит о практичној оспособљености одговорног лица за обављање послова испитивања услова радне околине, односно хемијских, биолошких и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености - 15.000,00 динара.

Висина трошкова поновног полагања стручног испита истоветна је висини трошкова утврђеној у ставу 1. овог члана, ако кандидат поново полаже и општи и посебан део стручног испита.

Ако кандидат поново полаже посебни део стручног испита, висина трошкова поновног полагања износи 70% од одговарајућег износа утврђеног у ставу 1. овог члана, а ако кандидат полаже само усмени део посебног дела стручног испита висина трошкова поновног полагања износи 50% од одговарајућег износа утврђеног у ставу 1. овог члана.

Трошкове полагања стручног испита, као и трошкове поновног полагања испита, сноси послодавац код кога је кандидат запослен, односно кандидат који поднесе пријаву за полагање стручног испита.

Износ средства, утврђен у ст. 1-3. овог члана, на име трошкова полагања стручног испита, уплаћује се на рачун буџета Републике Србије.

Члан 30.

Део средстава остварених на име трошкова полагања стручног испита користи се за финансирање рада Комисије, у складу са законом.

Завршна одредба

Члан 31.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Републике Србије.

Број 011-00-381/2006-20
У Београду, 28.марта 2006. године
Министар,
Слободан Лаловић с.р.

ОБРАЗАЦ 1а

Република Србија
МИНИСТАРСТВУ РАДА, ЗАПОШЉАВАЊА
И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ
- Управи за безбедност и здравље на раду -
Београд

ПРИЈАВА

ЗА ПОЛАГАЊЕ СТРУЧНОГ ИСПИТА О ПРАКТИЧНОЈ ОСПОСОБЉЕНОСТИ ЛИЦА ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

1. ИМЕ (ИМЕ ЈЕДНОГ РОДИТЕЉА) И ПРЕЗИМЕ КАНДИДАТА

Digitized by srujanika@gmail.com

- ## 2. ДАТУМ И МЕСТО РОЂЕЊА

- ### 3. ЈМБГ

- #### 4. МЕСТО ПРЕБИВАЛИШТА, БОРАВИШТА И АДРЕСА КАНДИДАТА

Digitized by srujanika@gmail.com

- #### 6. НАЗИВ СЕДИШТЕ И АДРЕСА ПОСЛОДАВЦА

- #### 7. РАДНО МЕСТО - ПОСЛОВИ КОЈЕ КАНДИДАТ ОБАВЉА

телефон	телефакс	е-пошта
---------	----------	---------

Место и датум:

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

(подпись ответственного лица и печать посла/дипломата
или подпись кандидата)

Прилог:

1. диплома о врстама и степену последњег стеченог образовања (оверен препис или копија дипломе);
  2. фотокопија личне карте;
  3. доказ о уплати трошкова полагања стручног испита.

ОБРАЗАЦ 16

Република Србија
МИНИСТАРСТВУ РАДА, ЗАПОШЉАВАЊА
И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ
- Управи за безбедност и здравље на раду -
Београд

ПРИЈАВА

**ЗА ПОЛАГАЊЕ СТРУЧНОГ ИСПИТА О ПРАКТИЧНОЈ ОСПОСОБЉЕНОСТИ
ЛИЦА ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА ОДГОВОРНОГ ЛИЦА
ЗА ВРШЕЊЕ ПРЕГЛЕДА И ИСПИТИВАЊА ОПРЕМЕ ЗА РАД**

- ## 1. ИМЕ (ИМЕ ЈЕДНОГ РОДИТЕЉА) И ПРЕЗИМЕ КАНДИДАТА

Digitized by srujanika@gmail.com

- ## 2. ДАТУМ И МЕСТО РОЂЕЊА

- ### 3. ЈМБГ

- #### 4. МЕСТО ПРЕБИВАЛИШТА, БОРАВИШТА И АДРЕСА КАНДИДАТА

Digitized by srujanika@gmail.com

- #### 6. НАЗИВ СЕДИШТЕ И АДРЕСА ПОСЛОДАВЦА

здравља на раду _____ (год.)

- ## 9. НАПОМЕНЕ

телефон

телефакс

е-пошта

Место и датум:

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

(подпись ответственного лица и печать посла/дипломата
или подпись кандидата)

Прилог:

1. диплома о врсти и степену последњег стеченог образовања (оверен препис или копија дипломе);
  2. фотокопија личне карте;
  3. доказ о уплати трошкова полагања стручног испита.

Република Србија
**МИНИСТАРСТВУ РАДА, ЗАПОШЉАВАЊА
И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ**
- Управи за безбедност и здравље на раду -
Београд

ПРИЈАВА

**ЗА ПОЛАГАЊЕ СТРУЧНОГ ИСПИТА О ПРАКТИЧНОЈ ОСПОСОБЉЕНОСТИ
ЛИЦА ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА ОДГОВОРНОГ ЛИЦА ЗА ИСПИТАВАЊЕ
УСЛОВА РАДНЕ ОКОЛИНЕ**

1. ИМЕ (ИМЕ ЈЕЛНОГ РОЛИТЕЉА) И ПРЕЗИМЕ КАНДИЛАТА

2. ЛАТУМ И МЕСТО РОЂЕЊА

3 ЈМБГ

4. МЕСТО ПРЕБИВАЛИШТА, БОРАВИЩТА И АДРЕСА КАНДИДАТА

5. СТЕЧЕНО ОБРАЗОВАЊЕ - ВРСТА И СТЕПЕН СТРУЧНЕ СПРЕМЕ

6. НАЗИВ, СЕЛИШТЕ И АДРЕСА ПОСЛОДАВЦА

7. РАДНО МЕСТО - ПОСЛОВИ КОЈЕ КАНДИДАТ ОБАВЉА

8. УКУПАН РАДНИ СТАЖ _____(год.), од чега на пословима безбедности и здравља на раду _____(год.)

9. НАПОМЕНЕ

телефон

телефакс

е-пошта

Место и датум:

ПОЛНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

(подпись ответственного лица и печать посла/давца
или подпись кандидата)

Прилог:

1. диплома о врстама и степену последњег стеченог образовања (оверен препис или копија дипломе);
  2. фотокопија личне карте;
  3. доказ о уплати трошкова полагања стручног испита.

**ПРОГРАМ О ПОЛАГАЊУ СТРУЧНОГ ИСПИТА -
О ПРАКТИЧНОЈ ОСПОСОБЉЕНОСТИ ЛИЦА ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА
БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ И ПОСЛОВА ПРЕГЛЕДА И
ИСПИТИВАЊА ОПРЕМЕ ЗА РАД И ИСПИТИВАЊА
УСЛОВА РАДНЕ ОКОЛИНЕ**

I

ОПШТИ ДЕО ПРОГРАМА

1. Међународни правни извори у области безбедности и здравља на раду и систем безбедности и здравља на раду у Републици Србији

- 1) Устав Републике Србије (члан 38. став 2. и члан 72. став 1. тачка 4.) («Службени гласник РС», број 1/91);
- 2) Резолуција о придрживању ЕУ Републике Србије («Службени гласник РС», број 112/04);
- 3) Резолуција о придрживању Државне заједнице Србија и Црна Гора ЕУ («Службени лист СРЈ», број 26/05);
- 4) Национална стратегија Србије за приступање Србије и Црне Горе ЕУ - јуни 2005. године (Влада Републике Србије - Канцеларија Владе РС за придрживање ЕУ, III глава - Стратегија економског и социјалног развоја - 3.2.3.3 Социјална заштита - 3.3.7 Защита радне средине) (www.seio.sr.gov.yu или www.minrzs.sr.gov.yu);
- 5) Уговори о оснивању ЕУ (чл. 100. и 118. - Рим; 118a - Луксембург; чл. 136. и 137. - Маастрихт; чл. 209. и 210. - Ница) (www.seio.sr.gov.yu или www.minrzs.sr.gov.yu);
- 6) Европска социјална повеља (извор члан 3. - 1996. година) (www.seio.sr.gov.yu или www.minrzs.sr.gov.yu);
- 7) Резолуција Савета ЕУ од 21. децембра 1987. године о безбедности, хигијени и здрављу на раду (88/C28/01) (www.seio.sr.gov.yu или www.minrzs.sr.gov.yu);
- 8) Нова Стратегија Заједнице ЕУ у области здравља и безбедности на раду 2002.-2006. год. (www.seio.sr.gov.yu или www.minrzs.sr.gov.yu);
- 9) Конвенције МОР-а, и то:
  - Конвенција 155 о заштити на раду, здравственој заштити и радној окolini («Службени лист СФРЈ» - Међународни уговори», број 7/87)
  - Конвенција 161 о службама медицине рада («Службени лист СФРЈ» - Међународни уговори», број 14/89)
  - Конвенција 81 о инспекцији рада у индустрији и трговини («Службени лист ФНРЈ» - Међународни уговори», број 5/56);
- 10) Директиве ЕУ:
  - 89/391/EEC (1989) о увођењу мера за подстицање побољшања безбедности и здравља радника на раду (www.minrzs.sr.gov.yu);
- 11) Одлука о образовању Савета за безбедности и здравље на раду (Одлука «Службени гласник РС», број 40/05);

- 12) Закон о безбедности и здрављу на раду («Службени гласник РС», број 101/05);
- 13) Кривични законик («Службени гласник РС», број 85/05 - чл. 163, 166, 167, 168, 169, 251, 280, 281, 282, 283, 284, 286, 287, 288, 322, 323. и 353).

2. Права, обавезе и одговорности послодавца и запослених према прописима из области рада здравствене и социјалне заштите (радни односи, здравствена заштита, здравствено и пензијско и инвалидско осигурање)

- 1) Закон о раду («Службени гласник РС», бр. 24/05 и 61/05)
  1. Основне одредбе (чл. 1-4, 8-11, 12. став 1, 13, 15. тач. 2. и 4, 16. тач. 2.и 3, 17, 18, 20. тачка 2, 22. тачка 1),
  2. Заснивање радног односа (чл. 24-28, 30, 33. став 1. тач. 12. и 13, ст. 2. и 3, 34. и 35, 38),
  3. Образовање, стручно оспособљавање и усавршавање (члан 49),
  4. Радно време (чл. 50-63),
  5. Одмори и одсуства (чл. 64-73, 75),
  6. Заштита запослених (чл. 80-103),
  7. Накнада штете (чл. 163. и 164),
  8. Измена уговора о раду (чл. 171. и 174),
  9. Организације запослених и послодавца (чл. 205. и 206),
  10. Колективни уговори (чл. 240-250),
  11. Надзор (чл. 268-272),
  12. Казнене одредбе (члан 273. став 1. тач. 1, 2, 3, 9, 10. и ст. 2-4, 274. став 1. тач. 1, 2, 4-10. и 14. и ст. 2. и 3, 275. став 1. тачка 3. и ст. 2. и 3. и 276. став 1. тачка 1. и ст. 2. и 3).
- 2) Закон о здравственој заштити («Службени гласник РС», број 107/05)
  1. Учесници у здравственој заштити (члан 4),
  2. Друштвена брига за здравље на нивоу послодавца (члан 14),
  3. Право на приватност и поверљивост информација (члан 30),
  4. Право на увид у медицинску документацију (члан 36),
  5. Право на тајност података (члан 37),
  6. Врсте, услови за оснивање и престанак рада здравствених установа (чл. 46. и 51),
  7. Здравствена делатност на примарном нивоу (члан 98),
  8. Завод за медицину рада (члан 124),
  9. Надзор над радом здравствених установа и приватне праксе (члан 243),
  10. Казнене одредбе (чл. 260, 259. став 1. тачка 2. и став 2, 256. став 1. тач. 4. и 10. и ст. 2. и 3).
- 3) Закон о здравственом осигурању («Службени гласник РС», бр. 107/05 и 109/05 - исправка)
  1. Обавезно здравствено осигурање (члан 9),
  2. Осигураници (чл. 16-21),

3. Права из обавезног здравственог осигурања (чл. 30. и 31),
  4. Право на здравствену заштиту (чл. 33. и 34),
  5. Здравствене услуге које се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања (члан 45),
  6. Здравствена заштита која се не обезбеђује у обавезном здравственом осигурању (члан 61. став 1. тачка 4),
  7. Право на накнаду зараде за време привремене спречености за рад (члан 73. и члан 74. став 1. тачка 2),
  8. Обавезно упућивање осигураника на оцену радне способности пред надлежним пензијско-инвалидским органом (чл. 81- 84),
  9. Случајеви у којима не припада право на накнаду зараде (члан 85),
  10. Обезбеђивање исплате накнаде зараде (члан 102),
  11. Утврђивање својства осигураног лица (члан 111),
  12. Изабрани лекар (чл. 146. и 151),
  13. Накнада штете у спровођењу здравственог осигурања (чл. 191- 200).
- 4) Закон о пензијском и инвалидском осигурању («Службени гласник РС», бр. 34/03; 64/04-УС; 84/04-др.закон; 85/05 и 101/05-др.закон):
1. Обавезно пензијско и инвалидско осигурање (чл. 10- 15),
  2. Лица којима се обезбеђују права за случај инвалидности и телесног оштећења проузроковани повредом на раду или професионалном болешћу (члан 17),
  3. Права из пензијског и инвалидског осигурања (члан 18),
  4. Услови за стицање права из пензијског и инвалидског осигурања - инвалидска пензија (чл. 21- 27),
  5. Новчана накнада за телесно оштећење проузроковано повредом на раду, односно професионалном болешћу (чл. 37- 40),
  6. Стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем (чл. 52- 58),
  7. Утврђивање права из пензијског и инвалидског осигурања (члан 69. ст. 2, 6. и 7),
  8. Накнаде штете (чл. 208- 210).

II

ПОСЕБНИ ДЕО ПРОГРАМА

1. Начин и поступак процене ризика на радном месту и у радној окolini

- 1) Прикупљање података неопходних за процену ризика:
  - анализа процеса рада, радних поступака и радних активности запослених на радним местима и у радној окolini;
  - анализа повреда на раду и професионалних оболења у протекле три године према радним местима, односно пословима и истраживање извора и узрока повређивања на радном месту и у радној окolini;
  - утврђивање опасности које могу бити извор и узрок повреде на раду, односно професионалних оболења на радном месту и у радној окolini.

- 2) Анализа постојећег стања примене мера за безбедан и здрав рад:
  - утврђивање нивоа у ком су примењене прописане мере за безбедан и здрав рад у постојећем стању,
  - обезбеђеност примене прописаних услова радне околине - хемијске, биолошке и физичке штетности (осим јонизујућег зрачења), микроклима, осветљеност и хигијена на радном месту и у целини,
  - обезбеђеност примене прописаних мера на средствима за рад (грађевински објекти намењени за радне и помоћне просторије као и саме радне и помоћне просторије са припадајућим инсталацијама, опрема за рад, средства и опрема личне заштите, транспортни путеви) закрченост простора и саобраћајница, организација рада како на радном месту, тако и у радној околини.

- 3) Утврђивање ризика од могућих повређивања, односно професионалних оболења и њихово отклањање:
  - утврђивање ризика, висина ризика, вероватноћа повреда од ризика, учесталост и трајање изложености,
  - оцењивање ризика и утврђивање приоритета у отклањању ризика,
  - методологије за процену ризика,
  - планирање и утврђивање програма отклањања ризика према приоритетима,
  - отклањање ризика и/или њихово свођење на најмању могућу меру,
  - акт о процени ризика на радним местима и у радној околини, који доноси послодавац, садржај акта, утврђивање одговорности за отклањање ризика и управљање ризицима.

- 4) Испитивања радне околине (хемијске, биолошке и физичке штетности, микроклима и осветљеност);

Стручни налази о испитивањима радне околине и њихов садржај са закључком.

- 5) Прегледи, испитивања и одржавање опреме за рад (машине, уређаји, постројења, инсталације и алати);

Прописана опрема за рад која подлеже периодичним прегледима и испитивањима и услови за вршење прегледа и испитивања;

Стручни налази о прегледима и испитивањима прописане опреме за рад.

- 6) Обезбеђивање средстава и опреме личне заштите на раду и врсте средстава и опреме личне заштите.
Избор средстава и опреме личне заштите у односу на процењене ризике.

- 7) Утврђивање поступка и начина оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад актом о процени ризика.
Провера оспособљености запослених за безбедан и здрав рад на радном месту.

(Методологија вршења процене ризика по ISO стандарду OHSAS 18001 - 1999. година; Смернице за процену ризика EU ISBN 92-827-4278-4 из 1996. године; Стандард JUS EN 1050 - безбедност машина - процена ризика на машинама).

2. Оште и посебне мере у области безбедности и здравља на раду

- 1) Објекти, просторије и простори намењени за рад (Правилник о општим мерама заштите на раду за грађевинске објекте намењене за радне и помоћне просторије - «Службени гласник СРС», број 29/87);
- 2) Средства за рад (Правилник о мерама и нормативима заштите на раду на оруђима за рад - «Службени лист СФРЈ», број 18/91);
- 3) Средства и опрема за личну заштиту на раду (Правилник о средствима личне заштите на раду и личној заштитној опреми - «Службени лист СФРЈ», број 35/69);
- 4) Мере безбедности од опасног дејства електричне струје (Правилник о општим мерама заштите на раду од опасног дејства електричне струје у објектима намењеним за рад, радним просторијама и на радилицима - «Службени гласник СРС», број 21/89);
- 5) Мере безбедности и здравља на раду приликом извођења грађевинских радова (Правилник о заштити на раду при извођењу грађевинских радова - «Службени гласник РС», број 53/97);
- 6) Мере безбедности и здравља на раду при преради и обради дрвета и сличних материјала (Правилник о посебним мерама заштите на раду при механичкој преради и обради дрвета и сличних материјала - «Службени гласник СРС», број 51/88);
- 7) Мере безбедности и здравља на раду у шумарству (Правилник о посебним мерама заштите на раду у шумарству - «Службени гласник СРС», број 33/88);
- 8) Мере безбедности и здравља на раду у хемијско технолошким процесима (Правилник о техничким и здравствено - техничким заштитним мерама на радовима при хемијско-технолошким процесима - «Службени лист ФНРЈ», број 55/50 - Прилог број 9);
- 9) Мере безбедности и здравља на раду у саобраћају и одржавању транспортних средстава (Правилник о заштити на раду при одржавању моторних возила и превозу моторним возилима - «Службени лист СФРЈ», број 55/65; Правилник о заштити на раду при утовару терета у теретна моторна возила и истовару терета из таквих возила - «Службени лист СФРЈ», број 17/66);
- 10) Мере безбедности и здравља на раду у пољопривреди (Правилник о заштити на раду у пољопривреди - «Службени лист СФРЈ», број 34/68).

3. Методолошки поступци прегледа и испитивања опреме за рад, односно опреме која подлеже превентивним и периодичним испитивањима у складу са прописима у области безбедности и здравља на раду

- 1) Начин прикупљања потребних података за припрему плана извођења испитивања;
- 2) Састављање плана испитивања у односу на мерна места и мерне инструменте које ће користити;
- 3) Утврђивање поузданних резултата испитивања избором одговарајуће метологодије и техничке опреме за испитивања;
- 4) Анализа резултата добијених у поступку испитивања и упоређивање са дозвољеним вредностима;

- 5) Састављање записника и стручног налаза са закључком о обављеном испитивању и констатацијом да ли су или нису обезбеђени прописани услови радне околине;
- 6) Обавезе и одговорности одговорног лица са лиценцом за вршење испитивања услова радне околине;
- 7) Правилник о поступку прегледа и испитивања радне средине, опасних материја, оруђа за рад, инсталација и средстава и опреме личне заштите («Службени гласник РС», бр.7/99).

4. Методолошки поступци испитивања услова радне околине, односно хемијских, биолошких и физичких штетности (осим јонизујућих зрачења) микроклиме и осветљености

- 1) Начин прикупљања потребних података за припрему плана извођења прегледа и испитивања
- 2) Састављање плана прегледа и испитивања одређене опреме у зависности од мерних инструмената које ће користити
- 3) Утврђивање поузданних резултата о прегледима и испитивањима избором одговарајуће методологије и техничке опреме
- 4) Анализа резултата добијених у поступку прегледа и испитивања и упоређивање са дозвољеним вредностима
- 5) Састављање записника и стручног налаза са закључком о обављеном прегледу и испитивању одређене опреме за рад и констатацијом да ли је опрема безбедна за рад
- 6) Обавезе и одговорности одговорног лица са лиценцом за вршење прегледа и испитивања опреме за рад.
- 7) Правилник о поступку прегледа и испитивања радне средине, опасних материја, оруђа за рад, инсталација и средстава и опреме личне заштите («Службени гласник РС», бр.7/99).